

PERSBERICHT

MAYER VAN DEN BERGH TOONT GODDELIJKE INTERIEURS.

Stap binnen in kerken uit de eeuw van Rubens.

Deze zomer gooit het museum Mayer Van den Bergh de poorten van de 17e Eeuw open en pakt het uit met een primeur. Aan de hand van een unieke tentoonstelling van architectuurschilderijen wordt de bezoeker binnengeleid in de goddelijke interieurs van de kerken van de 17e eeuw. De expo wordt bovendien kracht bijgezet door een boeiende ontdekkingstocht door het Antwerpen uit de tijd van Rubens.

Een kerk is een gebedshuis, een plaats van stilte en devotie maar bovenal een ontmoetingsruimte. Al eeuwenlang gebruiken gelovigen het godshuis niet alleen als een plaats voor liturgie maar ook als een plek om te netwerken. Ze roddelen er, doen er zaken, vieren of betreuren er sociale gebeurtenissen, spelen, dansen of bedelen er, met de architectuurschilder - de fotograaf avant-la-lettre - als getuige.

Portret van een kerk

De 16e eeuw was voor de katholieke kerk een van de woeligste uit haar geschiedenis. Toen in 1566 de beeldenstorm door Antwerpen raasde, werden haar kerken ontdaan van hun luister. Het protestantisme drong zich op en Calvijn verbood heiligenbeelden in de kerk. De calvinistische interpretatie van de Bijbel verwierp het afbeelden van God en verving de kerkelijke kunst door symbolische, moraliserende afbeeldingen.

Katholieken verlieten in groten getale de stad, onder hen veel kunstenaars. Ze trokken richting Duitsland om er betere tijden af te wachten. Het was in Aken dat Hendrik van Steenwijck Hans Vredeman de Vries tegenkwam. Hun ontmoeting leidde tot het ontstaan van een nieuw genre: architectuurschilderijen, de zogenaamde 'perspectieven'. Van Steenwijck schilderde in Duitsland het allereerste kerkinterieur: de Dom van Aken.

Het zou het begin zijn van een genre dat in Antwerpen zijn hoogtepunt zou kennen onder impuls van de 'Antwerpse School'. De nieuwe stijl van schilderkunst werd enthousiast beoefend met duizenden kerkinterieurs – en in mindere mate ook profane interieurs – als resultaat. De schilderijtjes waren eerder klein en erg decoratief, wat maakte dat ze ook tijdens de 17e eeuw al een erg populair genre waren, ook als verzamelobjecten.

Geen betere manier om het kerkelijke leven in de 17e eeuw te bekijken dan door de ogen van een schilder van goddelijke interieurs. Dankzij een grondigere kennis van het tekenen en schilderen in perspectief slaagde men er in de kerkinterieurs op bijzonder realistische wijze neer te zetten.

De tentoonstelling

Voor de expositie verzamelde het museum Mayer van den Bergh onder leiding van Curator Dr Claire Baisier een selectie van 50 schilderijen en 10 tekeningen en prenten. Een groot deel van de tentoongestelde werken komt uit nationale en internationale publieke collecties. De expo wordt aangevuld met werken uit privéverzamelingen. Zo stelt o.a. de heer Bernard Maillet een deel van zijn privécollectie ter beschikking.

In tegenstelling tot de interieurschilderijen van de meer bekende Hollandse school werden de werken van meesters uit de Antwerpse School - met grote namen als Vredeman De Vries, Van Steenwijck, vader en zoon Neeffs en Abel Grimmer - nooit eerder verzameld tentoongesteld. Een primeur voor het Museum Mayer van den Bergh dus. Zij ontruimen dan ook tijdelijk enkele zalen van de permanente opstelling om aan deze unieke verzameling de ruimte te geven die ze verdient.

Topstukken van de collectie zijn zeker de interieurzichten van de Antwerpse kathedraal, waarvan het oudste dateert uit de late 16e eeuw. De expo laat de toeschouwer eveneens binnenkijken in de Sint-Carolus Boromeuskerk in de periode vòòr de grote brand in 1718. Het grootste deel van de rijkdom en luister van de barokkerk ging bij deze brand verloren, zo ook de plafondschilderingen van Rubens. De werken uit de tentoonstelling bieden dus naast hun esthetiek ook een schat aan documentaire waarde.

Niet alle meesters wiens Antwerpse kerkinterieurs worden getoond in deze collectie zijn zelf afkomstig uit Antwerpen. Duitse inwijkelingen Willem Von Ehrenberg en Anton Gunther Ghering voegen enkele essentiële werken toe aan het tentoongestelde overzicht.

Een rijk geïllustreerde catalogus zal de tentoonstelling begeleiden.

Enkele stappen verder

De tentoonstelling brengt haar bezoekers ook tot buiten de museummuren, de stad in. Een app begeleidt hen op een parcours langs de OLV-Kathedraal, de Sint-Carolus Boromeuskerk en de Sint-Jacobskerk. De kerken van vandaag worden virtueel in perspectief gebracht met hun 17e eeuwse evenbeeld. De bezoeker neemt de plaats in van de architectuurschilder en vergelijkt het hedendaagse uitzicht met dat van de meester die er schilderde, 400 jaar eerder. I-Pads zorgen ter plaatse voor 3D-beelden en trekken de bezoekers de 17e Eeuw binnen.

De wandeling houdt ook halt op plekken waar in de loop der tijden kerken uit het straatbeeld verdwenen. Op de plek van de huidige KNS stond ooit de barokke kerk van de Antwerpse Discalsen. De oude Sint-Joriskerk was de voorloper van de huidige kerk aan het Mechelseplein en de Sint-Walburgiskerk verdween aan het begin van de 19e eeuw uit de Burchtwijk.

Op deze plaatsen worden de oude kerken door de app – in 3D - weer tot leven geroepen. De bezoeker wordt een tijdreiziger wanneer hij dankzij de virtuele reconstructies de eeuw van Rubens in duikt. Een interessante oefening, wetende dat bijvoorbeeld de 'Kruisoprichting' die nu de Kathedraal tooit, oorspronkelijk door P.P. Rubens werd geschilderd voor de verdwenen Sint-Walburgiskerk aan het Steen.

De app die de wandeling begeleidt zal gratis te downloaden zijn voor smartphones die werken met het android-besturingssysteem. De 'Goddelijke-interieurs'-app zal deel uitmaken van de nieuwe Antwerpse Museum-app die in april wordt gelanceerd.